

Zdzisław Linkowski

Muzeum w Gorzowie Wlkp.

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 1, 86-89

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZDZISŁAW LINKOWSKI

Muzeum w Gorzowie

MUZEUM W GORZOWIE WLKP.

Początki Muzeum w Gorzowie sięgają końca XIX wieku, kiedy wzrosło społeczne zainteresowanie pamiątkami przeszłości. W polu zainteresowań ówczesnej inteligencji znalazła się głównie archeologia i etnografia.

Pierwsze muzeum otwarte zostało w 1884 roku. W okresie między wojnami światowymi najbardziej rozwinął się zbiór archeologiczny a następnie zbiór wyrobów rzemiosł artystycznych.

W ostatniej fazie drugiej wojny zbiory muzeum gorzowskiego zostały nieomal całkowicie zniszczone i rozproszone. Z inicjatywy polskich władz miejskich ocalałe muzealia, głównie archeologiczne, zostały zebrane z myślą o organizacji muzeum w Gorzowie. Zebrano także porzucone zabytki ruchome w okolicznych dworach i kościołach.

Muzeum w Gorzowie otwarte zostało 8 września 1945 roku i jest niewątpliwie pierwszym polskim muzeum na Ziemiach Zachodnich.

Gorzów w tym czasie był głównym ośrodkiem miejskim pogranicza wielkopolsko-lubuskiego i tu otworzono centrum zarządzania Ziemią Lubuską. Stąd muzeum nosiło nazwę „Muzeum Ziemi Lubuskiej” w Gorzowie.

Sytuacja zmieniła się diametralnie po roku 1950, kiedy funkcje Gorzowa przejęła Zielona Góra. Tytuł „Muzeum Ziemi Lubuskiej” przejęło muzeum w Zielonej Górze. W Gorzowie natomiast utworzono tzw. muzeum podstawowe. Na wzór muzeów radzieckich miało być miejscem do prowadzenia działań ideologicznych, zmierzających w stronę materializmu dialektycznego. Pewne zmiany

w działaniach i w ekspozycjach możliwe były w okresie obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego, kiedy muzeum wzbogaciło się o zabytki archeologiczne z wykopalisk w Santoku. Zaowocowało to nową ekspozycją muzealną.

Struktura organizacyjna i ekspozycje muzealne zmieniły się zasadniczo po roku 1975, kiedy muzeum otrzymało status Muzeum Okręgowego.

Powstałe wtedy koncepcje rozwoju gorzowskiego muzeum zaowocowały otwarciem oddziałów:

- Muzeum Grodu Santok (1977 r.),
- „Spichlerz” (1989 r.),
- Muzeum Budownictwa i Techniki Wiejskiej w Bogdańcu (1993 r.).

W latach 1975-1992 zwielokrotniły się zbiory muzeum, co obrazuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	1976	1992
Ogółem	3.372	268.710
Sztuka	1.256	3.094
Archeologia	1.131	54.485
Etnografia	205	1.911
Historia	651	199.453
Militaria	—	215
Numizmatyka	—	9.129
Technika	46	332
Przyroda	43	91

Powstały nowe kolekcje muzealne a wśród nich:

- polskiej sztuki współczesnej „Kraż Arsenau”,
- polskiej tkaniny unikatowej,
- numizmatyczna i medalierska,
- zabytków etnograficznych,
- fajek ceramicznych z manufaktury w Roślinie,
- zabytków techniki.

Znacznie powiększył się zbiór zabytków konwisarstwa i rzeźmiost artystycznych. Podobnie, w wyniku prowadzonych badań, powiększył się znacznie zbiór archeologiczny.

Począwszy od roku 1990 nastąpiły poważne ograniczenia zakupu muzealiów, a otrzymane środki z budżetu państwa przeznaczone były na utrzymanie obiektów i niezbędnej kadry. Mimo trudności finansowych muzeum organizowało liczne wystawy stałe i okresowe. Do ważniejszych wystaw w roku 1990 zaliczyć należy:

- Dawna sztuka zdobnicza,
- „Każdemu jego obraz święty” – scenografia Alicji i Grzegorza Bilińskich z Krakowa,
- Ceramika użytkowa z Muzeum w Bolesławcu,
- Słowacka sztuka ludowa z Muzeum w Martinie (Słowacja).

W roku 1991 zorganizowano wystawy:

- Poplenerowa wystawa „Wiklina ‘90”,
- Gabinet zegarów,
- Sień herbowa.

Natomiast w roku 1992 zaprezentowano wystawy:

- „Krag Arsenalu 1955” – wystawa w „Zachęcie”,
- Dawna sztuka ze zbiorów Muzeum w Gorzowie – wystawa w Herfordzie i Berlinie,
- „Wiklina ‘91 i nie tylko wiklina...”,
- Malarstwo Izaaka Celnikiera (ze zbiorów własnych),
- Monety i medale Watykanu (ze zbiorów członków PTN oraz własnych),
- Dawna i nowa książka religijna.

Działalności popularyzatorskiej i oświatowej towarzyszyły wydawnictwa, wśród których wymienić należy katalog pt.: Henryk Rodakowski „*Album Potahickie*” oraz katalog pt.: „*Krag Arsenalu*”.

Muzeum było organizatorem wielu imprez dla dorosłych i dzieci, corocznie organizowano konkursy: „Moja przygoda w muzeum”, „Najciekawszy eksponat muzealny” oraz konkursy pisanek, palm wielkanocnych, opowiadań o zwyczajach wigilijnych itp.

Organizowano zajęcia z inwalidami oraz z uczestnikami zimowych kolonii i obozów letnich dla młodzieży.

W roku 1991 gorzowskie muzeum odwiedziło 24 tys. osób, natomiast w roku 1992, 28 tys. osób.

Dużym powodzeniem wśród zwiedzających cieszy się ogród dendrologiczny przy ulicy Warszawskiej 35.

Struktura działowa placówki, z której wynika profil zbiorów jest następująca:

1) Dyrekcja:

- mgr Zdzisław Linkowski – dyrektor kustosz,
- mgr Lidia Przybyłowicz – zastępca dyrektora.

2) Działy i pracownie:

- Dział archeologiczny: mgr Tadeusz Seniów – kierownik działu, mgr Teresa Witkowska – adiunkt, Krystyna Czerniawska – pracownia konserwacji zabytków.
- Dział etnograficzny: dr Wojciech Sadowski – kierownik.
- Dział historii regionu: mgr Zdzisław Linkowski – kierownik, mgr Zofia Nowakowska – pracownia historii najnowszej miasta Gorzowa, mgr Marian Frątczak – adiunkt.
- Dział sztuki dawnej: mgr Janusz Michalski – kierownik.
- Dział sztuki współczesnej: mgr Danuta Szeziak – kierownik, artysta plastyk Jacek Antoni Zieliński – galeria „Krag Arsenalu”.
- Dział techniki żeglugi: vacat.
- Dział przyrodniczy: vacat.
- Gabinet numizmatyczny: mgr Tadeusz Szczurek – kierownik.
- Dział oświatowy: dr Gabriela Balcerzakowa – kierownik.
- Biblioteka: Wanda Linkowska – kierownik.
- Główny inwentaryzator zabytków: mgr Joanna Czarniewicz.
- Pracownia dokumentacji fotograficznej: Lechosław Dominik.

3) Oddziały:

- „Spichlerz”: mgr Danuta Szeziak – kierownik.
- Muzeum Grodu Santok: p.o. kier. Stanisław Sinkowski.
- Muzeum Budownictwa i Techniki Wiejskiej w Bogdańcu: p.o. kier. Dorota Kawczyńska.